

Lesbrief 34 - De menselijke roeping

Jaar 2

Kim Nataraja

Onze volgende gids is Evagrius van Pontus. In eerste instantie maakte hij op belangrijke wijze deel uit van de gevestigde 'orthodoxe' kerk in de 4de eeuw na Christus; hij droeg hartstochtelijk bij aan alle polemieken die kenmerkend waren voor de vroege kerk en die voornamelijk gingen over wie Jezus in werkelijkheid was en wat zijn leven en onderricht betekende. Om persoonlijke redenen trok hij zich later terug uit de wereld en werd een intens geliefde en gerespecteerde 'Woestijnvader', een echte 'Abba'. Hij werd zeer veel als geestelijk begeleider gevraagd door gewone christelijke mannen en vrouwen, die zich net als hij in de Egyptische woestijn teruggetrokken hadden om een waarlijk christelijk leven te leiden en voor wie Jezus een voorbeeld was.

Evagrius leidde een uitermate ascetisch leven dat volledig gewijd was aan het gebed, zoals we kunnen opmaken uit deze variatie van het Evangelie, dat zegt: "Ga, verkoop je bezit en geef het aan de armen, en neem je kruis op zodat je zonder afleiding kunt bidden." Bidden en Jezus volgen was voor hem volstrekt hetzelfde. Maar hij legt de nadruk op het persoonlijk gebed: "Trots tracht je op marktplaatsen te laten bidden, maar degene die hier weerstand aan biedt, bidt in zijn kamer."

Omdat hij het leven in zowel de wereld als in de woestijn kende, achtte hij het belang van theologie, geloof en werkelijk geestelijke ervaring hoog. Hij maakte geen onderscheid tussen deze aspecten: "Als je theoloog bent bidt je werkelijk. Als je werkelijk bidt, dan ben je een theoloog." Theologie en contemplatief gebed gingen in de eerste eeuwen van het Christendom hand in hand.

Evagrius is er absoluut van overtuigd dat het ontdekken van het innerlijk Goddelijk 'beeld' en het bereiken van Goddelijke 'gelijkenis' de menselijke roeping is. Hij ziet dat deze geestelijke reis zich op twee niveaus afspeelt: 'praxis' en 'theoria'. 'Praxis' betekent het geestelijke pad met het gebed dat ons helpt te komen tot zelfkennis en tot begrip van onze ego-gestuurde verlangens, die ons verhinderen tot ons ware Zelf te komen. Hoe beter we weten wie we werkelijk zijn, hoe beter we onze ondeugden kunnen loslaten en kunnen handelen vanuit onze deugden.

'Theoria' is de contemplatie van God. Evagrius ziet dat 'theoria' zelf ook bestaat uit twee niveaus. De natuur, de schepping Gods, is het eerste niveau van contemplatie, de manifestatie van het Verborgene. De schepping, met inbegrip van ons, wordt als 'in-essentie-goed' gezien; daarom is het mogelijk voor ons om van het gewone oppervlak door te dringen tot de Goddelijke Realiteit: "Voor hen die ver van God zijn ... God heeft het voor hen mogelijk gemaakt om dichterbij de

kennis van Hem te komen en bij Zijn liefde voor hen door middel van de schepselen." Derhalve leidt niet alleen de Schrift maar ook de natuur zelf ons tot een aanvoelen van 'weten', een aanvoelen van onderlinge verbondenheid, een gevoel van verwondering.

Het tweede niveau van contemplatie is de contemplatie van dingen die niet door de zintuigen worden gezien, maar 'door een eenvoudige oogopslag van de geest'. Dit is 'zuiver' gebed, alleen mogelijk door voorbij het oppervlak te bewegen, door geleidelijk aan alle gedachten, beelden en vormen los te laten. Het is een beweging van veelvoud naar eenvoud. Het is meditatie.